

EWIDENCJA PARKU

BARWICE

NOWA LĘKNICA

TALEJCOWOŚĆ

BARWICE

LEKNICA

KOSZALIN

WOJEWÓDZTWO

ZAKŁAD
Ewidencjonowania Parków Zabytkowych
inż. Wojciech Wierzchowiecki
75-574 KOSZALIN
ul. Szymanowskiego 30a/3 tel. 273-62

TOM ( ) ILOŚĆ EGZ. ( )

URZĄD WOJEWÓDZKI
75-800 w KOSZALINIE
WYDZIAŁ KULTURY I SZTUKI
Wojewódzki Zespół Zabytków

Nr inw. 2632

620

ARCHIWUM
OŚRODEK OCHRONY
ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU
ul. Szwoleżerów 9 tel. 621 62 41 w. 244

Nr. inv. 620 dep.
BIBLIOTEKA
Zarządu Ochrony i Konserwacji Zesp. Pałac. - Ogrod.
Muzeum Narodowe w Warszawie

Nr. inv. 620

ANALIZA I OCENA WARTOŚCI ZABYTKOWYCH ZAŁOŻEŃ ZIELENI

Park, ogród, aleja, zieleni towarzysząca Rodzaj: klasztorny, zamkowy, parku / ogrodu: pałacowy, dworski, miejski Czas powstania: XIX w. Forma stylowa: naturalistyczny. Wielkość: 2,5 ha.		Nazwa: NOWA LEKNICA Adres: gm. Barwice Województwo: Kształin Użytkownicy: PGR.			
K R Y T E R I A		0	1	2	3
		zły	mierny	dobry	b.dobry
A I. Wartości zabytkowe	Stopień przetrwania elementów dawnego układu przestrzennego				
	1. Osie i ciągi kompozycji /relacja z architekturą/		+		
	2. Układ dróg	+			
	3. Stopień przetrwania starodrzewia			+	
	4. Układ wodny i pierw. ukształt. terenu			+	
	5. Zachowanie dawnych elementów architektury i małej architektury		+		
	II. Wartość układu przestrzennego				
	1. Jednorodność stylu całego układu lub wysoka czytelność nawarstwień stylowych	+			
	2. Wartość historyczna układu /dawność/		+		
	3. Wartość obiektów architektury		+		
	4. Reprezentatywność lub unikalność w skali regionu lub kraju		+		
	5. Wartości krajobrazowe i estetyczne		+		
	III. Wartości tradycji historycznej /w sensie potencjalnych walorów turystycznych/				
	1. Związek obiektu z postaciami lub wydarzeniami historycznymi	+			
	Wartości zabytkowe ogółem				
B I. Wartości przyrodnicze i ekologiczne	Wartości przyrodnicze i ekologiczne				
	1. Rzadkie gatunki drzew i krzewów	+			
	2. Drzewa o charakterze pomników przyrody			+	
	3. Intensywność zadrzewienia			+	
	4. Stan zdrowotny drzewostanu			+	
	5. Znaczenie ekologiczne			+	
	Wartości przyrodnicze ogółem				
Ogólna ocena obiektu					16

362/78

Analizę sporządził:

Data:

Uwaga dotycząca koniecznej doraźnej interwencji w zakresie zmiany sposobu użytkowania obiektu oraz działań konserwatorskich w odniesieniu do zadrzewienia i obiektów architektonicznych

- podać na odwrocie karty

- brak danych dot. chorób drzew.
- brak analizy układu przestrzennego.
- wyrażenie gwałtownej odmowy konserwatorskiej.

KATALOG PARKÓW WOJ. KOSZALIŃSKIE

gmina BARWICE

tom 1

RODZAJ DOKUMENTACJI: EWIDENCJA PARKU
w NOWEJ LĘKNICY

AUTOR OPRACOWANIA: inż. W. WIERZCHOWIECKI

KONSULTANCI :

1. mgr Lubomira MADEJSKA

2. _____

ZLECENIODAWCA: Urząd Wojewódzki w Koszalinie
Wojewódzki Konserwator Zabytków
Wydział Kultury i Sztuki

ROK OPRACOWANIA 1979

MIEJSCE PRZECHOWYWANIA
NINIEJSZEGO OPRACOWANIA

URZĄD WOJEWÓDZKI
75-950 w KOSZALINIE
WYDZIAŁ KULTURY I SZTUKI
Wojewódzki Konserwator Zabytków

ARCHIWUM
OŚRODEK OCHRONY
ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU
ul. Szwoleżerów 9 tel. 621 62 41 w. 244

Nr inw. 2632

Nr inw. 620

M E T R Y C Z K A P A R K U - O G R O D U				
1.	Adres:	Miejscowość /dzielnica, ulica, nr posesji/ NOWA ŁĘKNICA /Neu Lucknitz/		Gmina BARWICE Województwo KOSZALINSKIE
2.	Nazwa parku:	Aktualna wiejski	Dawna dworski	
3.	Rodzaj parku i stan jego zachowania	Park dworski. Układ przestrzenny zatarty. Wyposażenie zniszczone. Stan techniczny zachowanych drzew - dobry.		
4.	Czas powstania i najważniejsze fazy przekształceń	XIX w. Styl naturalistyczny		Autor: nieznany
5.	Powierzchnia parku	Ogółem ha ca 2,5	w tym wód w ha ca 0,5	5a Istniejące budynki 1/ dworek 2/ kurnik O wartościach zabytkowych
6.	Nr i data rejestru parku-ogrodu	6a Opinia Komisji Konserwat.		Inne
7.	Użytkownicy parku	PGR KOMBINAT BARWICE, Zakład Rolny Białowas, folwark Nowa Łęknica		
8.	Istniejące dokumentacje /data i autor/	1/ Pomiar sytuacyjno-wysokościowy: brak		2/ Inwentaryzacja zieleni: brak
		3/ Studium historyczne: brak		4/ Założenia techniczno-ekonomiczne: brak
		5/ Dokumentacje branżowe, techniczne i ekspertyzy: brak		
9.	Przeprowadzone remonty	Budynków remonty bieżące	Parku nie przeprowadzano	Metrykę sporządził: W. Wierzchowiecki Data: styczeń 1979 r

I. KROTKA ANALIZA HISTORYCZNA

I.1. Ewolucja układu przestrzennego

Park w Nowej Łęknicy powstał prawdopodobnie pod koniec XIX w. w układzie naturalistycznym. Stan istniejący nie wskazuje na żadne przekształcenia przestrzenne, ani nawarstwienia stylowe. Nowa Łęknica kiedyś była folwarkiem Łęknicy, należącej do rodziny Hüttnerów. Dopiero w latach dwudziestych obecnego stulecia folwark Nowa Łęknica stał się samodzielnym majątkiem ziemskim, którego właścicielem do 1945 r. był Herman Graunke. Park był miejsce wypoczynku b. właścicieli majątku.

I.2. Dawne plany

Nie odnaleziono żadnych dawnych planów, ani starych fotografii.

I.3. Źródła do dziejów parku

Przy opracowywaniu niniejszej dokumentacji ewidencyjnej korzystano z następującej bibliografii:

I.3.1. Pozycje o charakterze ogólnym

- Ciołek G.: Zarys historii kompozycji ogrodowej w Polsce. Warszawa 1955.
- Charytonow E.: Zarys historii architektury. Warszawa 1978.
- Drzewoznawstwo /praca zbiorowa/. Warszawa 1955.
- Majdecki L.: Historia ogrodów. Warszawa 1972.
- Seneta W.: Dendrologia. Warszawa 1976.

I.3.2. Pozycje z informacjami

- Niekammer s Landwirtschaftliche Güter-Adresbücher /Pommern/. Leipzig 1928, str. 139.
- Niekammer s Landwirtschaftliche Güter-Adresbücher /Pommern/. Leipzig 1939, str. 350.

I.3.3. Pozycje przestudiowane /bez informacji/

- Czerepińscy J., A.: Katalog zabytków pow. szczecineckiego. Lublin 1959.
- Czarnik A.: Szkice z dziejów Pomorza Zachodniego w latach 1939-1945. Koszalin 1975.
- Dzieje Ziemi Szczecineckiej /praca zbiorowa pod red. A. Czarnika/. Poznań 1971.
- Handbuch des Grundbesitzes im Deutschen Reiche /Provinz Pommern/. Berlin 1910.
- Kownas S., Sienicka A.: Parki, zabytkowe drzewa i rezerваты wojew. koszalińskiego. Szczecin 1965.
- Niekammer s Landwirtschaftliche Güter-Adresbücher /Pommern/. Leipzig 1922.
- Roczniki koszalińskie 1974, 1975, 1976, 1977.

Informacji ustnych na temat historii parku w Nowej Łęknicy nie uzyskano.

II. CHARAKTERYSTYKA STANU ISTNIEJĄCEGO

II.1. Układ przestrzenny

Park w Nowej Łęknicy o powierzchni ca 2,5 ha położony jest wśród pól uprawnych ca 100 m na wschód od szosy Łęknica-Białowas. Od zachodu park przylega do zabudowy gospodarczej PGR.

Głównym elementem kompozycji przestrzennej jest dość duży ale mocno zaniedbany staw parkowy o kształcie wydłużonym na linii wschód-zachód, otoczony dosyć bogatym i zróżnicowanym gabarytowo- drzewostanem. Droga dojazdowa, dziedziniec z fragmentem alei lipowej na osi dworku, przed którym od strony elewacji ogrodowej ślady dawnego salonu ogrodowego. Przy granicy południowej znajduje się stary, zaniedbany sad, zamieszkuje przez pracowników PGR. Za dworskiem istnieje niewielka przestrzeń, która kiedyś mogła być salonem ogrodowym. W tej części parku znajduje się prowizoryczny drewniany kurnik z niewielkim wybiegiem. Park pozbawiony jest całkowicie ciągów spacerowych oraz przestrzeni trawiastych. Obszar parku nie jest ogrodzony, ani nie posiada żadnego wyposażenia. Obecnie cały obszar jest nieużytkiem.

II.2. Skrócona inwentaryzacja roślin

W parku rośnie około 500-600 sztuk drzew liściastych i iglastych w wieku około 100 lat. W zbiorze dendrologicznym swój orientacyjny udział mają następujące gatunki:

- dąb szypułkowy / <i>Quercus robur</i> /	ca 20 %
- dąb czerwony / <i>Quercus borealis</i> /	ca 5 %
- betula gruczołkowata / <i>Betula verrucosa</i> /	ca 5 %
- klon pospolity / <i>Acer platanoides</i> /	ca 20 %

- olsza czarna /*Alnus glutinosa*/ ca 10 %
- świerk pospolity /*Picea excelsa*/ ca 30 %

Kilka drzew parkowych ma charakter dominujący /oznaczone na planszy od Nr 1 do Nr 7/

Nr 1 - 6 lip drobnolistnych /*Tilia cordata*/ rosnących na podwórzu i tworzących jakby fragment aleijazdowej

Nr 2 - 3 jesiony wyniosłe /*Fraxinus excelsior*/

Nr 3 - klon pospolity

Nr 4 - okazała olsza czarna

Nr 5 - okazała brzoza brodawkowata

Nr 6 - 4 świerki pospolite

Nr 7 - 3 dorosłe modrzewie europejskie /*Larix europaea*/

W podszycie występuje jedynie samosiew. Stan techniczny drzew jest dobry.

II.3. Analiza stopnia zachowania układu zabytkowego

Układ przestrzenny parku został zatarty, jedyne podstawowe elementy, które się zachowały to:

- starodrzew,
- staw parkowy,
- obrys starego sadu,
- obrys przypuszczalnego salonu ogrodowego.

Wszystkie inne elementy uległy zatarciu bądź zniszczeniu. Po drugiej wojnie nie rozebrano na obszarze parku żadnych budynków, ani nie wzniesiono trwałych obiektów kubaturowych jedynie prowizoryczny kurnik z wybiegiem. Park obecnie znajduje się w swoich pierwotnych granicach. Nie stwierdzono poważniejszych ubytków w krajobrazie.

II.4. Rola obiektu w krajobrazie

a/ zurbanizowanym

Nie ma znaczenia

b/ naturalnym

W bezleśnej okolicy maszyw starodrzewia parku ma podstawowe znaczenie plastyczne w krajobrazie.

III. WNIOSKI DOTYCZĄCE

III.1. Granicy ochrony konserwatorskiej

a/ ochrony układu parku

Nie ustala się z uwagi na zawarty układ przestrzenny i znikome wartości stylowe.

b/ ochrony ekologicznej

Wzdłuż granic parku ustala się pas ochronny szer. 50 m.

Dla obszaru tego, łącznie z obszarem parku, należy wydać zakaz wycinania drzew oraz lokalizowania obiektów i urządzeń zanieczyszczających glebę i atmosferę, lub mających wpływ na zachwianie istniejącego poziomu wód gruntowych.

c/ ochrony kompozycji widokowej

Nie ustala się.

III.2. Zmiany dotychczasowego sposobu użytkowania

Obszar parku należy utrzymywać w porządku. W szczególności należy oczyścić staw, a drzewostan poddać fachowym zabiegom sanitarnym.

III.3. Zakresu renowacji

Należy zachować funkcję parku jako obiektu przeznaczonego do rekreacji oraz istniejące jeszcze elementy układu jak: drzewostan, staw, sad. Sad należy odnowić.

UWAGA:

Park w Nowej Łęknicy nie spełnia warunków, aby wpisać go do rejestru zabytków.

OPRACOWAŁ:

W. Wierzchowiecki
styczeń 1979 r.

Nazwa parku - adres P a r k dworski - Nowa Łęknica, gm. BarwiceAutor ewidencji inż. Wojciech Wierzechowiecki Rok opracowania 1979Czy ewidencja wykonana jest zgodnie z instrukcją takCzy jest kompletna kompletna

Analiza historyczna Analizę przeprowadzono jedynie w oparciu o stan istniejący
stwierdzając, że park nie podlegał żadnym przekształceniom
Brak danych źródłowych dot. układu utrudnia przeprowadzenie prawidłowej
analizy. Wymieniono nazwiska właścicieli majątku i stwierdzono, że park
zakończono zapewne pod koniec XIX w.

Wykorzystanie źródeł Podano dostępne i wykorzystane materiały. Planów żadnych
nie odnaleziono.

Analiza układu przestrzennego wykonana w oparciu o przedstawiony plan parku
jest niezupełna - wymaga uporządkowania i poszerzenia. Stwierdzono, że park
nie jest użytkowany. Dworek ganioszkały przez pracowników tamt. PGR. Nie
stwierdzono śladów dróg spacerowych ani wewnątrz porośniętych trawą.

Inwentaryzacja roślin w/ż obowiązującej nomenklatury polsko-lacińskiej zawiera
wykaz dominujących gatunków drzew w procentach. Określono również kilka
drzew zasługujących na szczególną uwagę, lecz bez podania ich pełnej charak-
terystryki wzgl. średnicy drzew w piersiach. Określono wiek drzew.

Analiza stopnia zachowania Stwierdzono, że park istnieje w pierwotnych granicach
lecz układ został zatarty. Wymieniono czytelne istniejące elementy układu.
Nie stwierdzono poważniejszych ubytków w drzewostanie.

Wnioski autorów ewidencji Nie określono granic ochrony układu ze względu na
zatarty układ, jedynie granice ochrony ekologicznej wbióskuje się zachro-
wanie funkcji parku jako obiektu przeznaczonego dla rekreacji i wypoczynku
i istniejące elementy układu należy uporządkować, a drzewostan otoczyć fa-
chową opieką.

Dokumentacja fotograficzna załączone wglądowniki dość ostre i czytelne
uwzględniają otoczenie dworku, starodrzew i istniejące elementy układu
oraz istniejące kolidujące z charakterem parku kurnik w pobliżu dworku.

Ocena planu parku Plan parku wykonano w skali 1 : 1000 na podstawie mapy
gruntów w skali 1 : 5000 i podano skalę liniową / 1 cm = 10m/.

Dołączono sytuację obiektu w terenie w skali 1 : 25000

Ogólna ocena ewidencji Ewidencja potraktowana zbyt ogólnie w zakresie
analizy układu oraz drzewostanu.

Konkluzja: ewidencja wykonana jest poprawnie i może być przyjęta;

Ewidencja wymaga poprawek w części Analiza układu przestrzennego

Ewidencja nie może być przyjęta z powodu: brak charakterystyki drzewostanu.

Miejscowość i data Szczecin, dn. 2. III. 1979r. Recenzent

Lubomira Madejska/

FOT NR 1 - NOWA HĘKNICA - park
Widok dworku

FOT NR 2 - NOWA ŁĘKNICA - park

Widok na okazały masyw starodrzewia

FOT NR 3 - NOWA ŁĘKNICA - park
Staw parkowy

FOT NR 4 - NOWA ŁĘKNICA - park
Stary sad

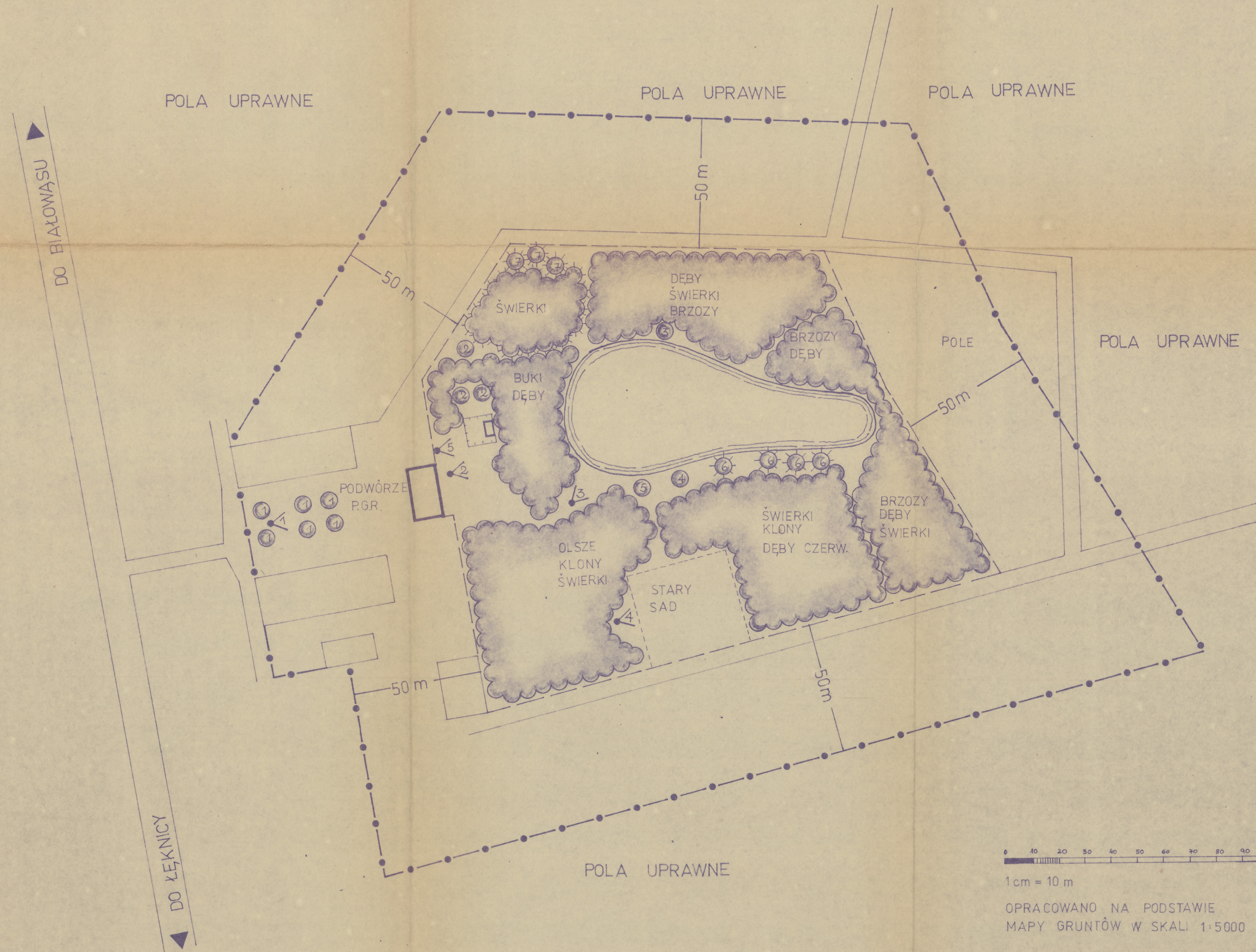

FOT NR 5 - NOWA ŁĘKNICA - park
Prowizoryczny kurnik

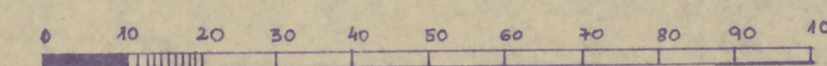
PLAN SYTUACYJNY PARKU W NOWEJ ŁĘKNICY

SKALA ~ 1:1000

OZNACZENIA

- aktualna granica parku
- dworek
- kurnik z wybiegiem
- staw
- masywy starodrzewia
- pojedyncze stare drzewa liściaste i iglaste
- stanowiska foto
- granice ochrony ekologicznej

1 cm = 10 m

OPRACOWANO NA PODSTAWIE
MAPY GRUNTÓW W SKALI 1:5000

OPRACOWALI:
Wojciech i Kinga Wierzchowscy
styczeń 1979r.

ARCHIWUM
OŚRODEK OCHRONY
ZABYTKOWEGO KRAJOBRAZU
ul. Szwoleżerów 9 tel. 621 62 41 w. 244

Nr 600